

Marit Bakke >03
Konglefare 23 A
1359 Eiksmarka

A-post

«Hamro Patrika»

Norge-Nepal foreningen
c/o Øystein Berg
Stjernevegen 21
0779 Oslo

MEDLEMSKONTINGENT:

Enkeltmedlem kr 125,-
Familie kr 175,-
Organisasjon kr 300,-

Konto: 6219 05 79358

Program for møtet tirsdag 6. mai 2003

- "Fra Nepal til Norge".

Mange nepalesere har søkt om asyl i Norge de siste par årene og mange har kommet hit for å bo her og jobbe midlertidig. Hvordan er det å være nepaleser i Norge? Får asylsøkere fra Nepal asyl? Vi jobber med å få tak i en nepalesiske asylsøker - og advokaten til de tre nepalesiske fotballjentene som hoppet av under Norway Cup-turneringen i fjor.

En som helt sikkert kommer, er Kosmos Biswokarma. Han er Fredskorps-deltager fra Nepal, via organisasjonen Nepal Forum of Environmental Journalists. Her i Norge jobber han for Folkeveit, magasinet til Framtiden i våre hender. I Nepal jobber han i The Kathmandu Post. Han har vært noen måneder i Norge - og vil fortelle oss om sitt møte med Norge.

- Kaker, te/kaffe, utlodning

Norge - Nepal foreningen

हाम्रो पत्रिका
HAMRO PATRIKA & VAR AVIS
ORGAN FOR NORGE-NEPAL-FORENINGEN

Nr. 2, april 2003

**Velkommen til møte
i Norge-Nepal foreningen**

tirsdag 6.mai kl.19³⁰

**i Bygdelagssamskipnadens hus
Nordahl Brunsgate 22, Oslo**

**Tema:
"Fra Nepal til Norge"**

**Kosmos Biswokarma, journalist - i Norge med Fredskorpset
+ nepalesisk asylsøker + advokat - vi jobber med saken!**

Neste medlemsmøte blir i september/oktober

NORGE-NEPAL FORENINGENS STYRE

Navn	Adresse	Telefon
Kirsten Ingeborg Greiner <i>Leder</i>	Landingsveien 102 0767 Oslo	22 14 00 01 413 18 147
Kristine Østrem Alsvik <i>Nestleder</i>	Sørligata 46 A 0577 Oslo	977 25 718 22 67 72 98
Synnøve Nes <i>Redaktør</i>	Helgesensgt 78c 0563 Oslo	22 571346 905 24 857
Øystein Berg <i>Kasserer</i>	Stjerneveien 21 0779 Oslo	412 00 242
Unni Poulsson	Veslekroken 10 0379 Oslo	22 73 33 97
Ane Haaland	Skogbrynet 9 1458 Fjellstrand	66 91 41 30
Tone Lauvdal	Konowsgate 99 C 0196 Oslo	416 54 977
Hem Gurung	Kjartan Veldes v 11 1450 Nesoddtangen	66 91 01 08 992 77 049
Bjørn Korsvold	Ekrav. 19 0756 Oslo	22 50 47 19 416 77 603

PERSONER MED VERV UTENFOR STYRET

Roy Friis <i>Revisor</i>	Peiskrokveien 8 1482 Nittedal	67 07 69 08
Marit Kleppa <i>Valgkomite</i>	Skøyenveien 97 0375 Oslo	22 52 10 31
Nikolai Arnø <i>Valgkomite</i>	Fossekalen 32 3034 Drammen	32 81 86 39 996 31 507

Hamro Patrika er Norge-Nepal foreningens medlemsavis som utkommer fem ganger i året. Forespørsler angående avisen, foreningen og Nepal kan rettes til styremedlemmene.

Norge-Nepal foreningens e-post adresse:
norge_nepal@hotmail.com

Styret har adgang til e-posten som vil besvares med jevne mellomrom.

Redaksjonskomite for dette nummeret av Hamro Patrika:
Synnøve Nes, Kristine Østrem Alsvik og Kirsten I. Greiner

Det nye styret i Norge-Nepal foreningen

Kirsten I. Greiner (38), leder: Arbeider ved Sosialantropologisk institutt, Universitetet i Oslo. Har studert geografi og statsvitenskap med vekt på internasjonale miljøforhandlinger/klima/ozon/Nord-Sør problematikk. Besøkt Nepal fem ganger som turist. Medlem av foreningen siden 1989. Har sittet i styret i ni år, hvorav fire som redaktør, ett som nestleder og tre som leder. Ikke på valg i år.

Kristine Ø. Alsvik (28), nestleder: Jobber som kursansvarlig i Fredskorpset. Er sosialantropolog fra Universitetet i Oslo. Vært i Nepal en gang som turist og en gang i forbindelse med feltarbeid. Tema for hovedoppgaven, som nettopp er ferdig: Aama Toli blant gurungene. Medlem av foreningen siden januar 2000. Har fungert som styremedlem siden mars 2000. Valgt inn i styret som nestleder i februar 2001, gjenvalgt i år.

Synnøve Nes (29), redaktør: Arbeider som reporter i Her og Nå, NRK Radio. Utdannet journalist. Vært i Nepal tre ganger som journalist/turist. Medlem av foreningen siden våren 2000. Har fungert som styremedlem siden sommeren 2000. Valgt inn i styret som redaktør i februar 2001, gjenvalgt i år.

Øystein Berg (30), kasserer: Er kontorleder i Forum for utvikling og miljø. Utdannet ved Landbrukshøgskolen i Ås; ressurs- og utviklingsøkonomi med hovedoppgave om jordfeltarbeid i Kina. Vært en gang i Nepal som turist. Medlem av foreningen siden 1998. Styremedlem en kort periode i 1999. Valgt inn igjen i styret i februar 2001. Valgt som kasserer i år.

Unni Poulsson (56): Arbeider som rådgiver i NORAD. Utdannet sosialantropolog med feltarbeid fra Soweto. Jobbet som konsulent i Nepal 1990-93. Senere arbeidet to år som Nepal-ansvarlig ved den norske ambassaden i New Delhi og ved den norske ambassaden i Kathmandu i 1999-2000. Vært i Nepal flere ganger som turist. Medlem av foreningen siden våren 2001. Valgt inn i styret i februar 2001, gjenvalgt i år.

Ane Haaland (53): Arbeider med kommunikasjonsrådgivning nasjonalt og internasjonal. Utdannet samfunnsviter og journalist. Bodd i Nepal i åtte år og i tillegg vært der fire-fem ganger senere. Medlem av foreningen siden 1985. Tidligere vært leder i Norge-Nepal foreningen på 80-tallet og styremedlem. Valgt inn i styret i februar 2002, ikke på valg i år.

Tone Lauvdal (47): Utdannet innen helse og utvikling. Arbeidet i Nepal 1988-93 og har senere vært tilbake flere ganger. Medlem av foreningen siden april 2002. Valgt inn i styret i februar 2002, ikke på valg i år.

Hem Gurung (55): Driver egen konsulentvirksomhet med Nepal-saker. Kommer fra Nepal, men har bodd 32 år i Norge. Jobbet som eliason-offiser i Kathmandu, under ambassaden i New Dehli 1997-2000. Var rådgiver ved ambassaden i Kathmandu 2000-2002. Var med og startet Norge-Nepal-foreningen i 1984. Har vært leder og sittet i styret i flere perioder, valgt inn som styremedlem igjen i år.

Bjørn Korsvold (73): Pensjonist, etter å ha jobbet med bank og finansiering hele livet. Er generalkonsul for Nepal i Norge, har vært det i ca 10 år. Har vært i Nepal en gang; i 2001, som generalkonsul. Valgt inn som styremedlem i år.

Personer med verv utenfor styret

Roy Friis (50), revisor: Arbeider i UPS Capital. Vært to ganger i Nepal som turist – hvorav ett opphold i tre måneder. Medlem av, og revisor for, foreningen siden starten i 1984. Gjenvalgt som revisor i mars 2003.

Nikolai Arnø (68), valgkomite: Pensjonert elektroingeniør. Vært i Nepal to ganger som turist. Medlem av foreningen siden 1988. Tidligere sittet i styret i fire år, hvorav tre som kasserer. Valgt inn i valgkomiteen i februar 2001, gjenvalgt i år.

Marit Kleppa (61), valgkomite: Arbeider som førstebibliotekar i Stortinget. Vært i Nepal ni ganger. Er rådgiver for Tribhuvan University Library. Medlem av foreningen siden 1988. Har tidligere sittet fem år i styret, hvorav fire som leder. Har sittet tre år i valgkomiteen. Ikke på valg i år.

Årsmøtet i Norge-Nepal foreningen 9. april 2003

Nesten 50 personer var tilstede på møtet 9. april. Etter årsmøtet holdt Fredrik Barth og Unni Wikan lysbildeforedrag, før det ble servering av daal bhaat.

• Årsmøtet

Foreningens leder ble valgt til møteleder for årsmøtet og foreningens kasserer til referent.

Alle frammøtte fikk utdelt og opplest årsberetning for perioden 14.02.2002–31.12.2002, årsregnskap for perioden 16.02.2002–31.12.2002 og valgkomitéens forslag til nye styremedlemmer og andre verv i foreningen.

Årsberetning: Det var ingen innvendinger til årsberetningen som ble godkjent.

Årsregnskap: Til årsregnskapet var det noen spørsmål og kommentarer som leder og kasserer besvarte under møtet.

Valg av personer til styret og andre verv: Det var ingen innvendinger til valgkomitéens forslag. Hem Gurung og generalkonsul Bjørn Korsvold ble valgt inn som nye styremedlemmer. De erstatter Nayan Malla og Thrond Berge Larsen som var på valg og ikke stilte til gjenvalg. Kristine Alsvik ble gjenvalgt som nestleder. Synnøve Nes ble gjenvalgt som redaktør. Øystein Berg og Unni Poulsson ble gjenvalgt som styremedlemmer. Roy Friis ble gjenvalgt som revisor. Nikolai Arnø ble gjenvalgt som medlem i valgkomitéen.

Forslag presentert på årsmøtet: De frammøtte hadde en rekke kommentarer til driften av foreningen, samt gode forslag til saker foreningen bør fokusere på og gjennomføre den kommende perioden:

- Opprette hjemmeside
- Oppdatere og produsere nytt hefte om Nepal med støtte fra f. eks. NORAD
- Knytte bedre kontakt med nepalesere i Norge (asylsøkere, studenter og andre)
- Knytte kontakt med personer som har adoptert barn fra Nepal
- Ha uformelle samlinger utenom medlemsmøtene; interesserte kan møtes på en kafé eller hjemme hos noen med jevne mellomrom. Tid og sted for samlingene en viss periode framover, kan annonseres i Hamro Patrika og på hjemmesiden når den er etablert.
- Legge an en mindre akademisk profil på foredrag og i Hamro Patrika – mer fokus på lettere temaer som turer og folks opplevelser knyttet til Nepal og forholdet Norge-Nepal

• Lysbildeforedrag v/Fredrik Barth og Unni Wikan

Barth og Wikan holdt lysbildeforedraget "Nepal og Bhutan – en etnografisk sammenlikning". Se referat neste side.

Øystein Berg/Kirsten I. Greiner

"Nepal og Bhutan – en etnografisk sammenlikning"

Referat: Kirsten I. Greiner

Fredrik Barth og Unni Wikan hadde med seg lysbilder fra den gangen de arbeidet for UNICEF i Bhutan. Begge ble betatte av dette lille landet med sin vakre natur, idylliske kulturlandskap og praktfulle arkitektur. Barth beskrev landet slik: "Bakken er brattere, luften tynnere og maten vondere enn noe annet sted i verden, med det er fantastisk i Bhutan." Hvis noe kjennetegner landet, må det være en utrolig variasjon og kompleksitet.

Som antropologer i Bhutan hadde Barth og Wikan aldri problemer med å finne bosted til tross for mangelen på hoteller. Bhutaneserne var utrolig høflige og gjestfrie – om enn litt formelle. Det var også påfallende vanlig at folk var svært møkkete – kanskje et resultat av at livet er en illusjon i buddhismen. I tillegg er dette et lagdelt samfunn der det er bedre å være ydmyk enn stolt, og muligens viser møkk at man er beskjeden og lite fordringsfull.

Klostervesenet har utgjort hovedmakten i Bhutan. I gamle tider var det en rekke småkonger i dalene, inntil en gjenfødt buddha i 1620 samlet landet til én religiøs stat. Han lot sine munk styre landet fra klostre som fungerte som administrasjonssentra i hver dal. Barth viste bilder fra en religiøs festival inne i ett slikt kloster. Hver dal har fremdeles sitt kloster og alle bhutanesere får noe opplæring i buddhismen. Landet karakteriseres av en sammensmelting av dyp buddhistisk kultur og en rik folkekultur.

Fra gammelt av var befolkningen i hele beltet Nepal – Sikkim – Bhutan av tibetoburmansk opprinnelse. I nyere tid har imidlertid Nepal fått mange stimuli fra India, mens Bhutan har fått sine fra Tibet. Nepals statsdannelse var bygget på konger som i India og landet er nært knyttet til naboen i sør på alle måter. Bhutanesere snudde nesen andre veien og hadde mye kontakt med tibetanerne helt til Kina overtok i Tibet. Ifølge Barth er Bhutan hva Nepal ville vært hvis India ikke fantes.

Det er til dels likheter mellom Nepal og Bhutan, men i Bhutan er befolkningen overveiende buddhistisk, snakker tibetoburmanske språk og landets styre er i klostervesenets og kongens hender. Det er 12-17 ulike språk i Bhutan. Skriftspråket er tibetansk, men man forsøker nå å utvikle et eget nasjonalt skriftspråk.

De siste 100-150 år har det vært en langsom folkevandring av nepalesere til Bhutan. De som regner seg som opprinnelige bhutanesere er bosatt i den nordlige delen av landet fra vest til øst. De opprinnelige nepaleserne bor sør i Bhutan og kaller seg selv for syd-bhutanesere. Nepaleserne som ankom for flere generasjoner siden slo seg ned som jordbrukere, mens de som innvandret i nyere tid hovedsakelig ble veiarbeidere. Halvparten – om lag 100.000 – av syd-bhutaneserne er nå i landflyktighet i Nepal etter at de måtte forlate Bhutan. Alle nepalesere innvandret til, eller født i, Bhutan etter 1954 måtte ut av landet. Samme regel gjaldt for de som ikke kunne framvise papirer på at de innvandret før 1954. Svært mange hadde ikke slike papirer til tross for at de hadde bodd i Bhutan i flere generasjoner.

I motsetning til i Nepal, har det aldri vært skikkelige byer i Bhutan. Bondegården er basisenheten i landet og de fleste lever av jordbruk. Byggestilen varierer med tradisjon og etnisitet, men det er påbudt å bygge i tradisjonell stil. I Vest-Bhutan holder dyrene til i underetasjen, folk bor i første etasje og andre etasje brukes som lager og låve. Hvert hus har et eget alter. Mangel på piper gir svært røykfylte kjøkkener, men til gjengjeld holder røyken innsektene borte.

Døtre arver gården fra sin mor og mannen hun gifter seg med, driver gården på vegne av kvinnene. Dette er svært ulikt det mye mer mannsdominerte Nepal. Kvinnens eierskap til gården styrker hennes stilling, men det er en stadig maktkamp mellom kjønnene. Mannen har likevel mye autoritet. Samkvem mellom kjønnene er også noe friere i Bhutan enn i Nepal. Norsk type "nattefrieri" er vanlig – ordet for ekteskap betyr faktisk "å bli over til morgenen" – og kan utvikle seg til et mer stabilt forhold og ende i ekteskap. Det er ikke uvanlig med barn utenfor ekteskap og disse barna er en del av husholdet der kvinnen er overhode. Blant de opprinnelige nepaleserne (syd-bhutanese) i Bhutan, er mannsdominansen framtrædende og samkvem mellom kjønnene strengere. Men til forskjell fra Nepal, blir ikke medgift for kvinner praktisert blant syd-bhutanese. Strengere sex-moral og at ungjentene skal "vokte sin dyd", medfører at syd-bhutanese er flinkere på skolen og i større grad fullfører skolegangen. Ifølge regelverket må jenter slutte på skolen hvis de blir gravide. Kvinner i Nord-Bhutan er friere i forhold til menn enn i Syd-Bhutan, men kvinner i nord stiller svakere ved fødsler. I syd er det vanlig med jordmødre. I nord er barsel- og spedbarnsdødeligheten høy blant annet fordi det ikke finnes jordmødre: fødsel anses nemlig som mer "urent" og dermed verre enn døden.

Bhutan ser på seg selv som den siste selvstendige stat mellom kjemper. Landet har ført en bevisst politikk med tanke på å holde indisk immigrasjon nede for å unngå en situasjon som i Sikkim. Internasjonalt har Bhutan søkt å framstille seg som en egen "truet" kulturell identitet som resten av verden har interesse av å bevare. Kulturpolitisk har landet fart strengt fram ved blant annet å utvise mange syd-bhutanese, kreve at folk kler seg i den klassiske drakten, påby visse høflighetskodekser, kreve tradisjonell byggestil osv. Samtidig ser man nå begynnelsen på en forsiktig demokratisering i Bhutan.

Husk å betale for 2003!

I dette nummeret av Hamro Patrika har vi lagt ved innbetalingsgiro for medlemskontingenten 2003. **Husk å betale slik at du blir stående som medlem i foreningen!** Har du nylig betalt kontingent for 2003, ber vi deg se bort fra denne oppfordringen. De som har betalt 2003-kontingent for en stund siden, skal ikke ha fått innbetalingsgiroen.

En stor takk til de som går ut av styret

Nayan Malla har sittet i styret i to år, hvorav ett år som kasserer. Han har hatt ansvaret for medlemsregisteret og foreningens økonomi.

Thrond Berge Larsen har sittet to år i styret og har hatt ansvar for innkjøp og foreningens utstyrskasser.

Takk for innsatsen!

Fredssamtaler – utsatt igjen!

*Kilder: BBC, The Kathmandu Post, Nepali Times, diverse utgaver i april
Av Synnøve Nes*

I flere uker har nepalske myndigheter hevdet at fredssamtaler med maoistene er like rundt hjørnet. Den siste beskjeden var at de skulle begynne rett over påske, men at de er utsatt – ennå noen dager. Regjeringen og maoistene har snakket sammen – men ikke i offisielle fredforhandlinger.

Da Hamro Patrika gikk i trykken, hadde samtalene fortsatt ikke begynt.

De siste dagene av påsken sa Narayan Singh Pun, regjeringens koordinator for fredssamtalene, bortimot hver dag at samtalene skulle begynne om et par dager – men starttidspunktet blir altså stadig utsatt.

I palmehelga, to og en halv måned etter våpenhvilen ble innført, ble de første såkalte "goodwill"-samtalene gjennomført. Regjeringen kalte disse samtalene offisielle, skriver The Kathmandu Post, mens maoistene ikke ville si noe om hva slags status samtalene hadde. Men – samtalene denne helga fikk ett konkret resultat: regjeringen løslot to av de fem maoistlederne i fengsel. Senere utover i påsken oftsatte de mer eller mindre uoffisielle "goodwill"-samtalene,

Evig runddans og falske forhåpninger

januar ble det altså innført våpenhvile i Nepal. Fredssamtalene skulle begynne umiddelbart etterpå – i slutten av mars, for eksempel, var det helt sikkert, at nå var det like før fredssamtalene formerlig brøt løs i Kathmandu. I begynnelsen av april kom maoistene med et par krav til, før de ville være med på noen samtaler. To dager etter samlet 30 000 unge seg i Kathmandu og ropte; revolusjonen er ikke over enda!

På den mer positive siden, gikk maoistene i mars med på noe de ikke har vist vilje til før: en av maoist-forhandlerne sa at de ikke skulle tvinge gjennom en avskaffelse av monarkiet dersom folket ville beholde det. Helt fram til da, har de i alle disse årene insistert på innføre republikk.

Det de i første omgang vil nå, er de gamle kravene om en stor rundbordskonferanse hvor Nepals framtid skal diskuteres, de vil ha en interimregjering og en konstituert forsamling som skal lage en ny grunnlov. For som maoist-forhandler Bhattaria sa: Nepal er et land uten en grunnlov. Bahuram Bhattarai, som er nummer to i maoist-hierarkiet, kom ut fra

skjulestedet sitt i slutten av mars. Det er han som skal representere maoistene under samtaler.

Håndtrykk

Den aller siste dagen i mars møtte Bhattarai statsminister Lokendra Bahadur Chaudhary, og de to lederne gav hverandre et håndtrykk og markerte den første kontakten mellom de to partene på toppnivå for første gang siden maoistene begynte opprøret i 1996. – Jeg vil gjerne få forsikret om at fredssamtalene begynner snart, sa statsministeren. Bhattarai sa at de var klare til å sitte ned for å snakke så fort regjeringen "laget en konstruktiv atmosfære".

Men før samtaler kan starte, har altså maoistene krevet at noen av de fem viktigste lederne slipper ut av fengsel og at hæren skal holde seg innenfor militære leirene sine. Ved påsketider fikk de ut to ledere. I tillegg har de tidligere krevet at maoistene som sitter i varetekt også må slippe ut. Til det svarte regjeringen – en uke etter – at det nok ikke var mulig å løslate alle maoistledere i varetekt.

Regjeringens koordinator for fredssamtaler, Minister Narayan Singh Pun sa senere at dersom de hadde visst om alle disse nye kravene, er det ikke sikkert de ville ha gått med på våpenhvilen i januar.

11. april møtte maoist-forhandlerne diplomater fra Europa-kommisjonen. Rudiger Werk, som er kommisjonens representant i Nepal, bekreftet at et slikt møte hadde funnet sted og beskrev det som "godt og interessant". Han fortalte BBC at begge sider var opptatt av at de forestående samtaler lyktes. En uke tidligere hadde maoistene hatt møter med de politiske partiene i Nepal. Og kongen har bedt alle politiske partier og samfunnet ellers om å bidra til fredsprosessen blir en suksess. Kong Gyanendra advarte om at det ville være "mot det nepalske folkets vilje" om hindringer ble lagt i veien fra noe av partene. Bhattarai, derimot, har gått ut og sagt at kongen legger hindringer i veien for fredssamtaler – alle parter en for såvidt enige om at dette nesten er en konkurranse mellom maoistene, regjeringen og kongen.

Så foreløpig er det bare å vente på at de setter seg ned til forhandlingsbordet – selv om det har vært sådd tvil om det i det hele tatt blir noen samtaler.

For som også maoistleder Bhattarai har advart regjeringen om: om fredsprosessen ikke lykkes, kommer maoistene til å voldsomme tilbakefall. Og vi kan vel tenke oss hva det måtte bety.

Nepalvenn Toni Hagen er død

Av Surendra Phuyal, The Kathmandu Post, oversatt og fritt bearbeidet av Synnøve Nes

KATHMANDU, 19 April:

Mannen som har bidratt enormt med å sette Nepal på verdenskartet, sveitsiske Toni Hagen, er død, 86 år gammel.

De som kjente Hagen i Nepal, sier han var den som inspirerte til å krysse grenser i arbeidet for utvikling. – Hagen var en symbol på optimisme i Nepal, sier Dr Mohan Man Sainju, en nær venn av Hagen og tidligere viseformann i National Planning Commission. – Han inspirerte og oppfordret oss alltid til å sette pris på vår egen lokale kunnskap og kapasitet sier Sainju.

Toni Hagen ble født i Lucerne i Switzerland i august 1917, han utdannet seg til ingeniør og geolog ved the Swiss Federal Institute of Technology (ETH) i Zurich, i 1941. To år senere tok han dokorgrad i geologi.

Hagen kom til Nepal første gang i 1950, som medlem av den første sveitsiske gruppen som kom dit, finansiert av the Confederation of Aid to Developing Countries. To år senere, ble han regjeringsutnevnt geolog i Nepal.

Mellom 1953 og 1959, var han del av den første geologiske rekognisering av Nepal på oppdrag fra FN. På grunnlag av denne undersøkelsen, ble de to første delene av "Nepals geologi" utgitt av "the Swiss Academy of Science" i 1969.

I 1959 jobbet han, på vegne av FN, som direktør for "the Basic Survey Department" i Nepal, og jobbet fram landundersøkelser, planlagte vegutbygginger konstruksjon av hydroelektrisk kraftanlegg og planer for utvikling generelt.

I 1961 krev han den verdenskjente boka "Nepal". Samtidig ble han også hovedansvarlig for hjelp til tibetanske flykninger i Nepal, for Røde Kors.

Han har også jobbet som FN-ekspert på grunnvann, gjenoppbygging og utvikling i Sør-Amerika, Afrika og Sørøst-Asia. Etter at han pensjonerte seg fra FN i 1973, har han jobbet han som journalist og konsulent for flere utviklingsorganisasjoner.

Han var den første lederen i den sveitisk-tibetanske vennskapsforeningen, han ble utnevnt som medlem av det kongelige nepaliske akademiet i Kathmandu i 1984. Samme år fikk han den prestisjefylte Birendra Pragma Alankar fra avdøde kong Birendra.

Hans andre bok om Nepal, Building Bridges to the Third World: Memories of Nepal 1950-1992 kom i 1992. Før det underviste han ved universitetet i Oxford.

Den siste gangen Hagen var i Nepal, som han betraktet som sitt andre hjemland, var våren for to år siden. Han hadde planlagt nok en reise i disse dager, men den skulle han altså ikke rekke å gjennomføre.

Turistene ønskes velkommen

Av Janaki Gurung, Nepali Times 14.-20. feb. 2003.
Fritt oversatt og bearbeidet av Kirsten I. Greiner.

Roligere forhold og utsikter til fred – turistene er på vei tilbake til Nepal.

Med årets 50-årsjubileum for bestigningen av Everest og nyhetene om våpenhvile, forbereder turistnæringen seg på et oppsving denne sesongen. Antallet ankomne turister er på vei oppover og tallene ser allerede bedre ut enn på samme tidspunkt i fjor.

Nepal Tourism Board (NTB) forsøker nå å fortelle omverdenen at Nepal igjen står klar til å ta imot besøkende. Utsiktene til fred har sendt en bølge av håp til områder der trekking utgjør en viktig inntektskilde. Bærere og eiere av gjestehus og butikker holder fingrene krysset. Forventningen er spesielt stor i Khumbu-området som håper å tiltrekke seg flere tusen turgåere og klatrere i forbindelse med at det er 50 år siden Everest ble besteget første gang.

“Våpenhvilen er en av de beste nyhetene vi har fått på lang tid”, sier Narendra Bajracharya i Hotel Association of Nepal. Ashok Pokhrel i Pacific Asia Travel Association (PATA), påpeker at turismen ikke har en på/av bryter: “Folk planlegger i god tid. Det vil ta minst seks måneder før besøket tar seg skikkelig opp.” Krig i Irak og spenningen mellom India og Pakistan kan også påvirke reisemønsteret til europeere og amerikanere.

Selv om maoistene i Nepal aldri har angrepet turister, har kampene og den politiske usikkerheten rammet turismen hardt. I tillegg har flere vestlige land foreløpig ikke korrigert sine uttalelser om å være forsiktige med å reise til landet.

I 1998 fikk Nepal besøk av halv million turister, mens det i 2002 ankom under halvparten. Men allerede i januar 2003 var det en økning på 19% sammenliknet med januar 2002. Den største økningen sto indiske turister for. Utsiktene til et skikkelig oppsving har fått flere i turistnæringen til å bekymre seg for om flyselskapene har tilstrekkelig kapasitet til å frakte turistene til landet. Næringen ber nå om en åpen politikk på dette området, samarbeid med internasjonale flyselskaper og at private indiske flyselskap tillates å betjene ruter til Nepal.

Kvinner i fengsel

Spotlight, 11-17. april 2003.

Fritt oversatt og bearbeidet av Kristine Alsvik

Skjebnen til over 50 kvinner anklaget for abort er fortsatt usikker.

Selv om regjeringen har vedtatt en lov som godkjenner bruk av abort under visse forhold, er skjebnen til over 50 kvinner som er fengslset etter anklager om abort fortsatt uklar.

Regjeringen legaliserte abort i september 2002 etter press fra kvinnegrupper som mente de tidligere lovene var klart diskriminerende ovenfor kvinner.

Ifølge den nye loven kan kvinner nå få abort under visse forhold. I graviditeter tidligere enn 12. uke har enhver kvinne, gift eller ikke, rett til abort. I tilfeller hvor graviditeten er resultat av voldtekt eller incest, har man krav på abort fram til attende uke. Selv i graviditeter etter attende uke kan abort tillates hvis legen mener graviditeten er farlig for kvinnens helse eller hvis det er fare for at barnet kan bli født med misdannelser.

”Disse endringene er til liten hjelp for alle de kvinner som sitter fengslset og har blitt anklaget og dømt uten at det har blitt tatt hensyn til deres grunnleggende menneskerettigheter. Siden den nye loven ikke har tilbakevirkende kraft vil den ikke være til noen hjelp for disse kvinnene. Disse kvinnene, som ofte har spontanabortert eller har fått dødfødte barn, har brutalt blitt anklaget for spedbarnsdrap og blitt idømt strenge fengselsstraffer”, sier Sapana Pradhan Malla. Malla er leder for en NGO kalt Forum for Women, Law and Development. NGOen har forsket mye på situasjonen til disse kvinnene. En av disse kvinnene er tjue år gamle Kamala fra Gorkha distriktet som soner en livstidsdom ved Dilli Bazar Khor fengslset i Kathmandu. Hun mistet sitt barn da hun var gravid i fjerde måned, og tror dette har sammenheng med alt det tunge arbeidet hun måtte gjøre selv om hun var gravid. Noen dager etter at hun mistet barnet kom politiet og hentet henne. Hun ble først tatt til et sykehus for medisinsk behandling hvor hun var i femten dager, og etter det ble hun fengslset. Rettssaken pågikk mens hun var på sykehus, og hun var selv aldri tilstede under rettssaken, og vet ingenting om hvorfor hun ble dømt til fengsel. I fengslser rundt om i Nepal sitter det mange kvinner med lignende skjebner. Felles for de fleste av disse kvinnene er at de er analfabeter, fattige og fra avsidesliggende landsbyer. Aktivister anklager staten for å være kvinneskammende siden bare kvinner og ikke menn har blitt anklaget for abort inngrep. De anklager også staten for å diskriminere de fattige siden urbane og velstående kvinner som får abort på private klinikker aldri blir rettslig forfulgt.

”Vi ber regjeringen om å gi en form for generell amnesti til alle de kvinnene som i dag sitter fengslset siden abort nå i stor grad har blitt de-kriminalisert som følge av den nye loven”, sier Malla.

Dødsfall som følge av illegale aborter er et stort problem i Nepal, og utgjør nesten 50 % av alle kvinnelige dødsfall knyttet til graviditet, i motsetning til 13 % på verdensbasis.

Malla sier at selv om Nepals grunnlov av 1990 tilkjenner rettigheter for kvinner, er det over 100 lovlige forhold som er diskriminerende mot kvinner. På et møte nylig innrømte Ramesh Nath Pandey, talsperson for regjeringen og minister for informasjon og kommunikasjon, at noen lovforslag "ikke var perfekte og måtte endres".

"Kvinnelige fanger som Kamala opplever at vårt juridiske system ikke er perfekt og trenger endringer på alle nivå. Det er positivt at regjeringen innså nødvendigheten av lovlig rett til abort. Nå burde den også vurdere å vise rettferdighet ovenfor disse uheldige jentene som må leve de beste årene av sitt liv bak lås og slå", sier en av aktivistene.

Nepal screens against Sars virus

Nepal has become the latest country in South Asia to take steps to prevent the spread of the deadly pneumonia-type Sars virus (Severe Acute Respiratory Syndrome).

BBC, 7 April, 2003

All passengers arriving from Hong Kong and Singapore will be screened for the illness, the health ministry announced on Monday. Reports from Bhutan say the trade and industry minister has now ended a spell in quarantine after returning to the country from areas affected by Sars.

Beds reserved

The Nepalese Government says anyone suspected of carrying the Sars virus will be immediately referred to local hospitals. Hospital beds are being reserved for potential carriers of the virus. There are large numbers of Nepalis living in Hong Kong where many of the first cases of Sars were reported. So far there have been no reports of the disease in Nepal.

No return

Bhutanese Trade and Industry Minister Lyonpo Khandu Wangchuk was placed in quarantine on Monday of last week after returning from a tour of South East Asia. Officials travelling with him were also placed in quarantine. The quarantine period was for seven days and the minister has now returned to the capital, Thimphu.

More than 100 travellers arriving at Bhutan's Paro airport have been put in quarantine, officials say. Most are Bhutanese.

GISP!

Hvis du visste hva Kathmandus luft inneholder, kan det hende du helst ville slippe å puste.

Nepals høyesterett har anklaget regjeringen for ikke å gjøre nok med luftforurensningen i Kathmandu-dalen og vil i løpet av to år ha forbud mot alle kjøretøyer eldre enn 20 år. Press fra miljøgrupper og høyesterett kan bli det siste håpet for hovedstadens innbyggere. Men til forskjell fra New Delhi, der høyesterett tvang regjeringen til å innføre tiltak som minket forurensende utslipp, har Nepals rettsvesen ikke vært i stand til å iverksette sine egne beslutninger.

I tillegg til mer støv og sot, er innholdet av kullos langs veiene fem ganger høyere enn for ti år siden. Konsentrasjonen av partikler er doblet på fem år. Utslipp av benzen er siste tilskudd til forurensningen. Gassen er et biprodukt av parafin som brukes i oppblanding av bensin og diesel. Målinger utført av Ministry of Population and Environment (MoPE) viser høye benzen-konsentrasjoner i Kathmandu. Gassen er så skadelig at WHO ikke har satt noen maksimumsstandard; gassen er farlig i enhver konsentrasjon. Parafin verdt 1 million rupies tilsettes bensin og diesel hver år for å gjøre drivstoffene billigere.

For tre år siden bestemte regjeringen å forby kommersielle kjøretøyer eldre enn 20 år, samt trehjulinger med totaksmotorer i Kathmandu. Minister Kamal Chaulagain som lovet "kraftige tiltak" da han ble innsatt for seks måneder siden, sier at MoPE er "i ferd med å oppfylle dette tiltaket". Regjeringen har foreløpig heller ikke klart å sette en stopper for oppblandingen av bensin og diesel, og synes å gi etter for press fra næringen som hevder det ikke finnes profit i salg av ren bensin og diesel. "Dette er ren neglisjering og ineffektivitet fra regjeringens side", sier Bhushan Tuladhar i pressgruppen Clean Energy Nepal.

Nepals vellykte eksperiment med utslippsfrie elektriske kjøretøyer står også i fare. Etter 25 års tjeneste la man i fjor ned de kinesisk-donerte elektriske busser som daglig betjente 88% av pendlingen på ruten Tripureswor-Surya Binayak.

FOTO: MIN BAJRACHARYA

Til gjengjeld er antallet lokalt produserte elektriske trehjulinger nå kommet opp i 600 i Kathmandu og de er blitt populære blant pendlere. Myndighetene oppmuntrer til bruk av elektriske kjøretøyer, men mye mangler når det kommer til handling. Nye elektriske firhjulinger står i garasjer fordi myndighetene ikke har klart dem. Fem indisk produserte firhjulinger er holdt tilbake på grensen i ett år fordi eksperter fra MoPE ikke forsto at "batteridreven" og elektrisk" er det samme. Disse skulle vært innført uten noen komplikasjoner ved å betale 10% i toll. Rotet medførte imidlertid ett års forsinkelse og om lag 100% i toll. Kjernen i problemet er myndighetenes manglende evne til å lette importen av elektriske kjøretøyer. Når Kathmandu-dalens 120.000 pendlere ikke tilbys pålitelig og billig transport, bruker de gamle ineffektive trehjulinger, biler og motorsykler. En bil slipper ut 90 ganger mer kullos enn en buss per person transportert samme strekning. En trehjuling slipper ut 60 ganger mer og en motorsykel 49 ganger mer.

I dag er likevel brenneovner i Bhaktapur og Lalitpur største bidragsyter til Kathmandu-dalens forurensning. De siste årenes oppsving i byggebransjen har medført atskillig flere ovner som produserer byggestein av leire. I prosessen brennes bildekk, plast, søppel og billig urent kull. Forurensningen ble så ille, og myndighetenes tiltak så få, at innbyggere i Bhaktapur tok loven i egne hender og rev ned flere brenneovner i fjor. Utslipp fra ovnene gir helseskader (se egen notis), fjerner fruktbar leire fra jordsmonnet og gir dårligere sikt i dalen. Mange innflygninger til Kathmandu blir lengre og dyrere på grunn av den dårlige sikten. Per måned er det nå 2 dager med minst 8 km. sikt midt på dagen i Kathmandu, mot 22 i 1970.

Kathmandus brenneovner

I mars 2002 besluttet Industrial Development Board (IDB) å fase ut gammeldagse brenneovner i Kathmandu-dalen. Det ble nedsatt en komité som skulle inspisere ovnene og slå ned på de som var ulovlige. Eierne av ovnene møter imidlertid liten motstand og fortsetter produksjonen. MoPE's egne målinger fra Kathmandu-dalen viser at 82% av partiklene i luften skyldes disse ovnene.

Totalt 98 brenneovner er registrert hos myndighetene, men miljøaktivister har talt over dobbelt så mange som opererer ulovlig. Voldsomt oppsving i byggebransjen frister til ulovlig produksjon av byggestein. Ifølge en undersøkelse utført av Environment and Public Health Organisation (ENPHO) i 2001, er luftveisproblemer påvist hos så og si alle bosatt i nærheten av brenneovner i Bhaktapur. Pressgruppen Clean Energy Nepal gjennomførte i fjor en annen undersøkelse i Bhaktapur og det viste seg at innholdet av partikler i luften var tre ganger høyere nær brenneovner sammenliknet med andre steder. I tillegg til helseproblemene, påvirkes flytrafikken av brenneovnenes utslipp. Dessuten minker fruktbarheten i jorda nær ovnene fordi leiren i jorda brukes til å produsere byggestein.

FOTO: MIN BAJRACHARYA

Skal stoppe forurensning

Elkraftingeniør Rolf-Erling Suhr har en viktig oppgave i byggingen av et renseanlegg for avløpsvann fra et voksende industrifelt. Nepaleserne har ennå mye å lære når det gjelder elektriske installasjoner og sikkerhet.

Misjoærbrev fra
Rolf Erling Suhr

Utenfor byen Hetauda i Terai, syd for Kathmandu, ligger Hatauda Industriområde, et av de største og viktigste i den sentrale delen av landet. Herfra har avløpsvann fra tilsammen fem km med kanaler rent rett ut i Kara-elven. Dette har ført til betydelig forurensning av området og av elven. At industrivirksomhet i området var forventet å øke, gjorde ikke situasjonen lysere.

Det er nå i gang et prosjekt for innsamling og rensing av avløpsvannet fra industrien og de tilhørende boområdene. Prosjektet er kostnadsberegnet til ca. 23 millioner kroner, og finansieres av dansk utviklingshjelp (DANIDA). Det er Himal Hydro og det danske entreprenørfirmaet MT Højgaard A/S (MTH) som sammen har ansvaret for planlegging og utførelse av hele prosjektet.

12 km kanaler

12 km nye kanaler er nå bygget innenfor industriområdet, og alt avløpsvannet vil bli ført til renseanlegget for behandling. Det er Himal Hydro som i praksis er den utførende part. I tilknytning til renseanlegget er det under oppførelse flere bygg, boligkvarter for ansatte ved anlegget, kontorbygg, verksted og lagerbygg, garasjebygg og vaktbuer. Jeg har beregnet og tegnet strømforsynings-systemet for anlegget,

Tibetaneren 1-2003

og for den elektriske installasjon for tilhørende bygninger. Det har også vært nødvendig å beregne belysningen for alle bygg. DANIDA har satt spesielle krav til dette. Kravene som er satt til elektriske installasjoner og utstyr ligger langt over det som er vanlig i Nepal. Det har ikke alltid vært like stor forståelse fra nepalske overordnede i Himal Hydro om nødvendigheten av å benytte jordfeilbrytere, riktig størrelse kabler og vern for strømforsynings-systemene. Det samme gjelder størrelse og antall av belysningsutstyr.

Tvilsomme løsninger

I Nepal ser vi mange tvilsomme løsninger for elektriske installasjoner. Det skal visstnok finnes noe regelverk om dette, men det er ikke å få tak i. Det mangler ofte både forskrifter og folk med kompetanse. Mange anlegg er galt dimensjonert i forhold til lastbehovet, og mange løsninger er både berøringsfarlig og brannfarlige. Gjennom dette prosjektet forsøker vi også å lære nepaleserne at valg av løsninger, utstyr og pris er viktige elementer for kvaliteten på utstyr og ferdig anlegg, både driftsmessig og sikkerhetsmessig.

Alt elektrisk utstyr vil bli anskaffet i Nepal, men pumper og elektroniske kontrollsystemer for styring av anlegget vil bli levert fra Danmark av MTH. Kabler og ledninger blir anskaffet fra lokale nepalske produsenter.

Oppfølging og kontroll

Pr. i dag er i hovedsak alle kanalene for innsamling av avløp vannet ferdig, bygningene er under oppføring og en vil straks begynne bygging av bassenger og veier innenfor renseanleggs-området. I mars/april vil også elektrisk installasjonsarbeid i bygningene være påbegynt og dette arbeidet trenger oppfølging og kontroll. Arbeidet vil bli utført av lokale kontraktører og ikke elektrikere fra Himal Hydro. Jeg og en annen elektriker fra Himal Hydro må følge opp og kontrollere dette arbeidet. Anlegget skal etter planen være ferdigstilt i juli 2003. Himal Hydro har ansvaret for igangkjøring og drift av anlegget i tre år etter ferdigstillelsen, samt opplæring av driftspersonalet i denne perioden.

Himal Hydro

Himal Hydro Tunnelling and General Construction Ltd. er et av selskapene som er dannet gjennom misjonen, og det er et søsterselskap til BPC. To Tibetmisjonsutsendinger har sitt arbeid i selskapet i dag: **Leiv Oddvar Bøyum og Rolf-Erling Suhr.** Selskapet ble formelt etablert i 1978, men ble bygget opp rundt en anleggsgruppe som hadde utført arbeidet ved Tinau-kraftverket ved Butwal på 60-tallet. I dag eier norske NCC Tunnelling AS 78 prosent, UMN 11,5 prosent og den nepalske stat 10 prosent. Himal Hydro har vært involvert i de fleste store vannkraftprosjekter i Nepal, men det har vært lite på ordre-blokk etter at Khimti-anlegget var ferdig.

Nepali Times 8.-14. november 2002.

Yo BBC ho

Nepali Times, 4-10. april 2003

Fritt oversatt og bearbeidet av Kristine Alsvik

BBC radio sin Nepali Service er den viktigste nyhetskilden for nepalesere i Nepal så vel som i utlandet.

Under de mørkeste dagene av maoist-opprøret peilet de som ville ha ordentlige nyheter seg inn på BBC Nepali Service. Helt siden de startet opp har de nattlige nyhetssendingene på nepali vært de sikreste kildene for informasjon om hva som skjer i Nepal. Det som begynte som en ukentlig halvtimes nyhetsoversikt, har nå blitt en daglig kilde for informasjon og nyheter for nepalesere over hele verden. Etter hvert som den nepalesiske diaspora vokser, vokser også antallet lyttere til denne kortbølge-sendingen, som i dag er estimert til 1.5 millioner lyttere. Hva sendingene måtte mangle av lyd kvalitet, tar de igjen i relevans og viktighet. I land som Japan og Malaysia og i Gulf-landene, er nyhetssendingene fra BBC den eneste kilden til nyheter hjemmefra. BBC Nepali Service finnes på bbc.co.uk/nepali og på nepalnews.com.

"En av fordelene ved å bruke kortbølge er at sendingene når området hvor mellombølge og FM ikke kommer fram", sier Khagendra Nepali, redaktør ved BBC Nepali Service i London. Kortbølge er således fortsatt det billigste og beste alternativet for å nå nepalesere i Nepal og i utlandet. Samtidig blir sendingene sendt på FM 102, 4 på Radio Sagarmatha i Kathmandu, og i Brunei og på the British Forces Broadcasting Service for de ca 3000 Gurkha soldatene og deres familier. Reporterne sitter på kontor sammen med kollegaer som jobber for BBC sine sendinger på bengali, tamil, urdu og singalesisk. Veteranen Mani Rana, som har jobbet for BBC i 32 år, sier han har elsket hvert minutt av jobben. "Da jeg kom til London var engelsken min bedre enn nepalien min, nå er det stikk motsatt takket være BBC Nepali Service", sier han. Bhagirath Yogi fra Nepali Times kom til London denne uka for å jobbe for BBC Nepali Service, og de er nå fire stykker som jobber med sendingene.

Produksjonsteamet samarbeider med BBC sine produsenter og korrespondenter verden over, spesielt i forhold til dekningen av krigen i Irak. I tillegg gjør teamet egne intervjuer med nepalesere i Kuwait og i Gulf-landene. De samarbeider også med personer hjemme i Nepal som lager reportasjer og gir daglige dekninger av framgangen i fredsforhandlingene og andre nyheter.

Akkurat nå arbeides det med en serie som skal fokusere på HIV/AIDS i Nepal. I en lignende serie i fjor satte man fokus på problematikken rundt godt styresett. Nepalesiske artister som er innom London blir intervjuet, sportsbegivenheter blir dekket, og korrespondanse med nepalesere så langt borte som Guam og Angola er vanlig. "Våre lyttere følger godt med, og gir oss direkte tilbakemeldinger via e-mail", sier en av programlederne.

ÅRSBERETNING NORGE-NEPAL FORENINGEN

14. februar 2002 – 31. desember 2002

STYRET

Leder: Kirsten I. Greiner
Nestleder: Kristine Ø. Alsvik*
Kasserer: Nayan Malla*
Redaktør: Synnøve Nes*
Øystein Berg*
Thrond Berge Larsen*
Unni Poulsson*
Ane Haaland
Tone Lauvdal

Personer med verv utenfor styret:

Revisor: Roy Friis*

Valgkomité: Marit Kleppa
Nikolai Arnø*

* Personer som er på valg i år

NORGE-NEPAL FORENINGENS MEDLEMMER (Medlemstall per 13/2-02 i parentes)

Foreningen har totalt 129 (151) medlemmer fordelt som følger:

- Enkeltmedlemmer: 97 (114)
- Familier: 23 (32)
- Organisasjoner: 9 (5)

MØTEVIRKSOMHET

Det har vært avholdt 4 medlemsmøter og 3 styremøter. Deler av styret har hatt 1 matlagingskveld og ca. 3 møter for å lage Hamro Patrika som har utkommet med 3 numre. Det har vært flere mer uformelle arbeidsmøter og aktiviteter, og styremedlemmene har i tillegg nedlagt betydelig arbeid hver for seg.

MEDLEMSMØTER

27. februar 2002

Årsmøte.

Lysbildeforedrag v/Anuradha Gurung og Kirsten I. Greiner: "Feiring av Tihar-festivalen".

Servering av daal bhaat.

50 personer tilstede.

Invitasjon til møtet i Hamro Patrika 2002:1, plakater på universitetsområdet, annonse på U-landstavla, NOFSA-nettet og Asia-nettverket.

16. april 2002

Foredrag v/Narendra Pradan (PhD-student ved Noragric, NLH): "Rhinoceros Conservation in Nepal".

30 personer tilstede.

Invitasjon til møtet i Hamro Patrika 2002:2, plakater på universitetsområdet, annonse på

U-landstavla og på NOFSA-nettet.

30. oktober 2002

Film: "Killing Terraces" (dokumentar om maoistbevegelsen og krigen i Nepal) av Dhurba Basnet.

Foredrag v/Sanjeev Pokharel (student ved Institutt for sosialantropologi, Universitetet i Bergen): "The Maoist War in Nepal".

60 personer tilstede.

Invitasjon sendt medlemmene i posten, plakater på universitetsområdet og annonse på U-landstavla.

3. desember 2002

Fellesmøte med Den norske Tibet-komité.

Norge-Nepal foreningen: foredrag v/Kristine Ø. Alsvik (hovedfagsstudent, Sosialantropologisk institutt, Universitetet i Oslo): "Arbeidsmigranter og mødregrupper – aktører i lokal utvikling på landsbygda i Nepal".

Den norske Tibet-komité: lysbildeforedrag v/Hanna Havnevik (førsteamanuensis, Institutt for kulturstudier, Universitetet i Oslo): "Nye inntrykk fra Tibet".

50 personer tilstede.

Invitasjon sendt medlemmene i posten, plakater på universitetsområdet, annonse på U-landstavla og på NOFSA-nettet.

ANNEN VIRKSOMHET

• Informasjon om Nepal til studenter, ansatte ved ulike utdannings- og forskningsinstitusjoner, journalister og en rekke andre personer som har kontaktet foreningen.

• Intervju med Kirsten I. Greiner i artikkelen "Maoistgerilja ryster Nepal" i Stavanger Aftenblad 9. mars 2002.

• Intervju med Kirsten I. Greiner i artikkelen "Borgerkrig på verdas tak" i avisen Dag og Tid 20. april 2002.

• Foreningen v/Kirsten I. Greiner bidro med bakgrunnsinformasjon til artikkelen "Under blodrøde faner" i Verdensmagasinet X 4/02.

• Norway Cup juli 2002: deler av styret tilstede og heiet på det nepalesiske jentelaget.

• Foredrag v/Kirsten I. Greiner om den politiske situasjonen i Nepal (maoistkonflikten – bakgrunn og framtidsutsikter) på konfliktseminar i FN-sambandet 28. oktober 2002.

FORENINGENS ØKONOMI

Se regnskap.

For styret, Oslo 8. april 2003

Kirsten I. Greiner
Kirsten I. Greiner, leder

Ingebrigt Hoff
For medlemmene, Oslo 9. april 2003
Jon Johann

Årsregnskap for Norge-Nepal foreningen

	1.1.01-15.2.02	16.2.02-31.12.02
Inntekter		
Kontingenter	22300	18750
Salg av kalender	5822	550
Bevertning	3168	2960
Renter på bank & postgiro	768	813
Salg CD/Til Nepal	1290	30
Inngangspenger	120	555
Loddsalg	2030	890
Sum inntekter	35498	24548
Utgifter		
Porto	6188	948
Bevertning	3224	2712
Lokalleie	3775	4200
Gaver, Honorar	1398	464
Kalender trykking	7688	0
Hamro Patrika trykking	4360	2953
Diverse	1767	689
Sum utgifter	28399	11965
Resultat	7100	12583
Balans	2001	2002
Kasse	4062	1348
Postgiro (Postbanken)	30	155
K-kassen	12822	27503
Fond Til Nepal (sparekonto Nordia)	12647	13138
Sum Eiendeler	29560	42143
Gjeld	0	0
Egenkapital	29560	42143
Gjeld og egenkapital	29560	42143

Lugabirgt Voff
Jon Schum
 9/9 - 2003

Regnskapet revidert
 18.3.03 *Ray Gnis*

Nepal - norsk bistand

Kilde: NORAD.no - Land - Asia - Nepal - Les mer om - Norsk bistand

Norge har siden 1964 gitt bilateral bistand til Nepal, hovedsakelig gjennom frivillige organisasjoner. I 1996 besluttet Stortinget å gjøre Nepal til et prioritert samarbeidsland for norsk bistand. Fra norsk side har man som mål å støtte opp om Nepals prioriteringer om fred og sikkerhet for befolkningen, samt femårsplanens mål om fattigdomsreduksjon, stabil økonomisk vekst, bedret sosiale tilbud og redusert arbeidsløshet.

Det langsiktige utviklingssamarbeidet (stat-til-stat) er fortsatt under oppbygging. De utviklingstiltakene Norge støtter er alle samfinansiert med flere givere og i samsvar med målene i den nasjonale fattigdomsstrategien. Total bilateral bistand til Nepal var i 2001 på 103 millioner kroner, av dette ble over 18 millioner kroner kanalisert gjennom frivillige organisasjoner, og 30 millioner gjennom multilaterale organisasjoner. Kompleksiteten, omfanget og antall givere har stilt store krav til samordning og planlegging på både giver- og mottakersiden. Kapasitet og kompetanse i nepalsk forvaltning er begrenset, og har betydd langsom framdrift i planleggingen av nye utviklingsprosjekter. Norge legger derfor vekt på samordning med andre givere og på å støtte Nepals program for reformer i offentlig forvaltning. Norge deltar også sammen med andre givere i dialogen med myndighetene om de spesielle utfordringer knyttet til konfliktsituasjonen i landet. Norge har ambassade i hovedstaden Kathmandu.

Prioriterte områder for norsk bistand er:

- Sosial utvikling, med vekt på vannforsyning og grunnutdanning.
- Styrking av demokratiske institusjoner, lokal deltakelse og menneskerettigheter.
- Økonomisk utvikling og bærekraftig forvaltning av naturressursene, med fokus på utnyttelse av landets store vannkraftpotensial.

Utdanning

Innen sosial sektor støtter Norge et omfattende program for grunnutdanning, Basic and Primary Education Programme II (BPEP II). I tillegg til å sikre alle innbyggerne i Nepal grunnutdanning, skal programmet bidra til å øke kvaliteten i undervisningen. Programmet innebærer også styrking og effektivisering av skoleadministrasjonen, både sentralt og lokalt. BPEP startet i 1992 med støtte fra Verdensbanken, FNs barnefond (UNICEF) og Danmark. I den nåværende fasen (BPEP II) som startet i 1999, har Norge sammen med Danmark, EU, Finland, Verdensbanken og Nepal selv, gått inn i et felles investeringsprogram for utvikling av grunnutdanningen. En gjennomgang av programmet viser at antall barn som begynner på skolen har økt fra 70 prosent i 1998 til over 80 prosent i 2000/2001, og at økningen er størst blant jenter. 54 prosent av elevene fullførte grunnskolen på normal tid i 2001, mot 42 prosent i 1998. Norges rolle har vært å bidra til å

styrke myndighetenes styring av programmet og få til gode samarbeidsprosedyrer mellom giverne. I løpet av 2001 ble et følgeforskningsprosjekt igangsatt med formål å skaffe seg mer konkret erfaring med gjennomføring av programmet. Prosjektet utføres med faglig støtte av Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD).

Vannforsyning

Et annet viktig satsingsområde innen sosial sektor er støtte til vannforsyningsprogrammet Melamchi Water Supply Project, som er meget høyt prioritert av myndighetene. I tillegg til å sikre drikkevann til hovedstaden Kathmandu, forventes programmet å ha positive virkninger for helsestilstanden for befolkningen i hele Kathmandudalen. Norges bidrag til Melamchi Diversion Scheme, som består av å bygge inntak og en 26,5 km lang overføringstunnel fra Melamchi-elven inn i Kathmandu-dalen, er del av et større program som koordineres av Den asiatiske utviklingsbank. Norge har deltatt aktivt i dialogen om utformingen av programmet som fortsatt er under planlegging, og lagt vekt på at det er Nepals egne myndigheter som har ansvaret for arbeidet. Nepalske myndigheter har engasjert Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) til å bistå i utrednings- og planleggingsarbeidet. Sverige (Sida) og NORAD har nylig inngått avtale om felles finansiering av denne delen av prosjektet. Utbyggingen forventes å kunne komme i gang i løpet av 2003.

Godt styresett og siviltt samfunn

På grunnlag av et studie av hvordan Norge best kunne støtte det sivile samfunnet i utkant-Nepal ble det besluttet at Norge skulle delta i dialogen om et nytt nasjonalt program for å styrke lokalforvaltningen, det sivile samfunnet og samspillet mellom disse. NORAD utreder nå i samarbeid med andre givere grunnlaget å støtte programmet. Formålet vil være å skape effektive, fattigdomsrettede lokale institusjoner i Nepals utkantstrøk, i tråd med loven om lokalt selvstyre. I tillegg fortsetter støtten via norske organisasjoner som i mange år har samarbeidet med partnere i Nepal. Det blir også vurdert å etablere Fredskorpssamarbeid med Nepal. Gjennom UNICEF gis det støtte til et barneprogram som har som mål å styrke barns og kvinners rettigheter. Programmet støtter gjennomføringen av Nepals nasjonale handlingsplan for å bedre barns situasjon og oppvekst, samt gjennomføringen av Barne- og kvinnekonvensjonen. Programmet kan vise til gode resultater.

Økonomisk utvikling og energi

Energi og vannkraftutbygging har i lang tid hatt en sentral plass i utviklings-samarbeidet mellom Nepal og Norge. Utvikling av vannkraft og oppbygging av lokal fagekspertise har vært støttet gjennom Tibetmisjonen i over 30 år. Det er etablert konsultentselskap, entreprenørselskap og produksjonsbedrift innen sektoren. Disse bedriftene danner et godt grunnlag for videreutvikling av miljøene i Nepal. Tidligere samarbeid om styrking av Nepals vassdrags- og energilovgivning, og etableringen

av dette lovverket, har gjort det mulig å tiltrekke private investorer til utbyggingen av Khimti Khola-elven. Utbyggingen er den første kommersielt gjennomførte vannkraftutbyggingen i Nepal, og kraftverket Khimti Khola begynte å levere kraft i mars 2000. Norsk støtte til Jhankre landsbyelektrifisering har resultert i at 2.5 km 33 kW distribusjonslinjer er satt opp, og at 533 husholdninger er blitt tilknyttet nettet.

En utredning av mulig fremtidig norsk støtte til vannkraft/elektrisitetsforsyning ble gjennomført i 2001. Studiene slo fast at Norge blir sett på som en kreativ og uortodoks giver som bruker ulike bistandskanaler på en fleksibel måte for å møte mottakernes behov.

Miljø og naturressurser

Norge sikte på å bidra til en miljømessig forsvarlig utnyttning av Nepals naturressurser, med særlig fokus på vann. Det er i den forbindelse inngått samarbeidsavtale om kapasitetsbygging mellom Direktoratet for naturforvaltning og Nepals Departement for befolkning og miljø (MOPE). Det er blant annet behov for å utvikle kompetanse i vurdering av miljøkonsekvenser i forbindelse med vannkraftutbygging. I dialogen om Melamchi-prosjektet (se over), har Norge lagt vekt på miljøaspektene ved utbygging og drift av prosjektet. Prosjektet skal etter planen opprette et system for ivaretagelse av miljøhensyn og miljøovervåking, basert på de miljø-konsekvensanalysene som er gjennomført.

Kvinner og likestilling

Hensynet til kvinner og likestilling er gjennomgående søkt ivaretatt i dialogen om alle nye samarbeidstiltak. Norge støtter et rettshjelpsprogram for kvinner. Målet er å gjøre kvinner i distriktene bedre i stand til å ivareta sine juridiske interesser. Innenfor sektorprogrammet for grunnutdanning som Norge støtter (se over), er styrking av utdanning for jenter og underprivilegerte grupper viktige komponenter.

Fred og menneskerettigheter

Den forverrede sikkerhetssituasjonen i Nepal har skapt økt bevissthet om behovet for en intensivering av utviklingstiltak rettet mot de diskriminerte grupper og utkantområder. Samtidig er gjennomføringen av slike tiltak vanskeliggjort av konflikten. Norge har deltatt aktivt i dialogen med myndighetene om den handlingsplan for å intensivere reformarbeidet som nylig er utarbeidet, som setter konkrete mål for bedring av styresettet på områder som korrupsjon, bedret tjenesteyting og overføring av ansvar til lokalsamfunnene. Norge deltar også aktivt i diskusjonene om menneskerettighetssituasjonen i nært samarbeid med andre sentrale givere.

Resultater er blant annet at menneskerettighetskommisjonens overvåkingsarbeid er styrket og at den internasjonale Røde Kors-komiteen (ICRC) har blitt akseptert. Når det gjelder støtte til konfliktdependende aktiviteter i det sivile samfunn er det, med aktiv norsk medvirkning, etablert et fredsfond som administreres av UNDP. Viktig arbeid i forhold til å reagere på konfliktens årsaker gjøres også i de nasjonale utviklingsprogrammene Norge støtter (se over).

RØD UNGDOM

Av Navin Khadka

Med tunge ryggsekker og vaksomme blikk kommer maoistene gående inn den avsidesliggende landsbyen nordøst i Nepal. Det mest slående med den rufsete gjengen er alderen. Maoistopprøret i Nepal er på mange måter et ungdomsopprør.

VERDENSMAGASINET

02/03

– Sikkerhetsstyrkene kom til landsbyen min. De skjøt og drepte en eldre kvinne og svigerdatteren hennes som hadde en nyfødt baby. Hva hadde de to kvinnene gjort? Jo, de hadde gitt husly og litt mat til noen maoister et par dager før. For å bekjempe den regjeringen og det systemet som står bak slik urettferdighet ble jeg maoist, sier Udek Lama og ser meg rett i øynene. 21-åringen er kortvokst, men ser sterk ut. Det er seks måneder siden Udek

bestemte seg for å bli med maoistene. Han er allerede leder for de væpnede maoistene i distriktet Kavre, som ligger nordøst i Nepal. Udek vil ikke fortelle hvor mange de er, men sier de er mange nok til å ha militær kontroll over hele distriktet.

SJARMOFFENSIV

Udek Lama er sammen med de andre maoistene kommet til landsbyen Shikarambotte i Kavre for å være med på "Martyrenes uke", som blir arrangert i flere landsbyer i distriktet. Hele uka blir det spilt teater, arrangert danseshow og holdt flammende appeller for landsbyfolkene. Temaene som går igjen er de urettferdige eiendomsforholdene på den nepalske landsbygda, statlig korrupsjon og sikkerhetsstyrkenes brutale framferd. De aller fleste av de omlag 60 opprørerne er svært unge, tenåringer og helt i begynnelsen av tjueårene. Men de er selvsikre og virker motiverte. De hilser alvorlig på de lokale bøndene med hevet arm og knyttet neve. "Martyrenes uke" er del av en sjarmoffensiv fra maoistenes side overfor vanlige folk. Regjeringen og opprørerne ble enige om våpenhvile 29. januar i år og maoistene bruker nå pusterommet til å forsøke å forklare folk hva de står for.

Udeks historie er ganske typisk for det mange bønder og vanlige folk har opplevd i løpet av den syv år lange konflikten i Nepal. De havner stadig i klemme mellom brutale sikkerhetsstyrker og hensynsløse opprørere. Maoistene kommer ofte til landsbyene og ber om mat, husly og av og til medisiner. Folk som nekter å hjelpe opprørerne risikerer å bli stemplet som reaksjonære og regjeringens lakeier, noe som fort kan bety døden. Hjelper de maoistene, risikerer de å bli skutt av regjeringshæren som "maoistmedløpere".

Maoistopprøret i Nepal begynte i 1996, da noen få hundre, dårlig utstyrte rebeller angrep et par politistasjoner i sentrale og vestlige deler av landet. Regjeringen anså lenge maoistene som en bagatell, som et opprør de kunne slå ned på en ukes tid hvis de satte inn hæren. Men de tok grundig feil. I et av verdens fattigste land, hvor nesten halvparten av befolkningen lever under FNs fattigdomsgrense, har maoistenes løfter om et nytt, bedre og mer rettferdig samfunn vist seg å ha stor appell. Opprørerne har i perioder hatt kontroll over omlag en tredjedel av landet og det har vært kamper i 66 av Nepals 75 provinser. Til nå har konflikten kostet omlag 8000 mennesker livet, nærmere 4000 ble drept bare i fjor. Siden 29. januar i år har det imidlertid vært våpenhvile. Maoistene har stilt tre krav: At det blir avholdt en rundebordskonferanse hvor kongen, de politiske partiene og maoisten deltar, at det blir innsatt en overgangsregjering og at det blir valgt et representativt utvalg som skal lage en ny grunnlov. Foreløpig har regjeringen ikke tatt stilling til maoistenes krav. Men det er planlagt at fredsforhandlingene skal starte i løpet av mars-april.

KAN OMRINGE KATMANDU

Udek deltar ikke i dansen og de andre "kulturarrangementene". Han er ansvarlig for sikkerheten og har plassert seg på en liten høyde sammen med at par andre geriljakrigere. Skjult under den løstsittende kamuflasjekjolen har han en automatrifle. – Vi har fått ordre fra våre ledere om å ikke bære våpen åpenlyst når vi omgås vanlige folk. Men samtidig må vi passe på vår sikkerhet, forklarer han og understreker at vi ikke får ta bilder. Selv om atmosfæren er avslappet i landsbyen er maoistene forsiktige. Unge menn og kvinner er utplassert rundt landsbyen for å holde vakt.

Nede i landsbyen er danseshowet over. Det er tid for politiske appeller. En etter en går maoistene opp på den provisoriske talestolen og holder flammende taler. – Husk hvordan Mao og Folkets frigjøringshær beseiret Chiang Kai Shek i Kina. Ingen trodde det var mulig. Hvis regjeringen ikke lytter til våre krav og fredssamtalene bryter sammen vil det samme skje her. Da vil vi ta opp geværet igjen, vi vil omringe hele Katmandudalen og kongens palass, tordner Kamala Tamang fra den lokale maoiststyrte bondeorganisasjonen.

Selv om maoistene har dempet sine krav om at Nepal skal avskaffe monarkiet og innføre en republikk, er det liten tvil om at dette fremdeles er målet.

– Første skritt på veien er å presse gjennom at det blir valgt en forsamling som kan vedta en ny grunnlov, sier Tamang til X. Hun er kvinne, i likhet med omlag en tredjedel av de rundt 60 maoistene som er kommet til landsbyen.

Hos maoistene får alle den samme våpentreningen og jentene blir regnet som soldater på lik linje med gutta. Det stilles de samme kravene til dem, og de skal, i teorien, behandles likt. Men de aller fleste lederne er menn og det går mange historier om unge jenter som er blitt kidnappet og seksuelt misbrukt. Udek sier dette bare er rykter og propaganda. Han vil heller snakke om hvor dyktige og veltrente soldatene hans er.

– Fysisk trening er svært viktig, sier han og forklarer at en av opprørernes viktigste fordeler nettopp er deres bevegelighet. – Regjeringshæren klarer ikke å holde følge med oss. En dag er vi her, den neste et helt annet sted. Våre soldater er som fjellgeiter, de løper opp og ned fjellene med tunge ryggsekker hele dagen. Jentene også, sier han stolt.

KVINNEKAMP

En av maoistjentene heter Man Mumari. Hun er 19 år og kommer fra Ramechap området i østre Nepal. Hun forteller at hun bestemte seg for å bli med maoistene etter at mannen hennes tok seg en kone nummer to. Han mishandlet Man også. Hun klaget til politiet, men de vill ikke hjelpe henne. Svigerfamilien hennes hadde kontakter i det lokale politiet, forklarer hun.

– Men opprøret mitt dreier seg ikke bare om meg. Det er så mange kvinner som meg i Nepal, som blir mishandlet og som lever svært triste liv. De fortjener rettferdighet, sier Man Kumari. Hun har langt hår i en hestehale og understreket at kampen for kvinners rettigheter er en viktig del av maoistenes opprør, men sier også at maoistene er mot den vestlige kulturen som mange ungdommer i Nepal er fascinert av.

– Vi ønsker ikke en vestlig frigjort og dekadent livstil, det er i mot nepalske verdier, sier hun bestemt.

BANKET OPP

En høy tynn gutt med en svart basketballue kommer slentrende. Han presenterer seg som Birat, er 17 år og sier han vil fortelle sin historie. Han forklarer at han kommer fra en landsby bare noen kilometer unna. Der var han medlem av en lokal aktivistgruppe som krevde gratis skolegang for alle i Nepal. – Men lokalpolitikkerne var korrupte og de bare lo av oss ungdommer når vi forsøkte å snakke med dem. Så jeg bestemte meg for å bli med maoistene, forteller han. Birat sier at han ble arrestert fordi noen i landsbyen anga ham.

– I nesten et år satt jeg innelåst i et lite rom, politiet banket meg nesten hver dag. En onkel bestakk noen for å få meg ut. Så nå kan jeg fortsette å slåss mot de som styrer, sier han. Birats kamerat, Vivek, er 16 år gammel. Han har en mindre ideologisk forklaring på hvorfor han gjorde opprør; læreren hans banket han opp.

Det har etter hvert blitt folksomt på den åpne plassen. Stemningen er avslappet. Bøndene røyker og skravler. Maoistenes forestilling, med politisk dans og teater, er et kjærkomment avbrudd i det harde slitet som er hverdagen for de fleste av dem. Forklaringen på at landsbybeboerne omgås maoistene såpass ubekymret er nok også at landsbyen ligger langt unna nærmeste militærforlegning. Det er sju - åtte mil med svært kupert terreng til nærmeste by og det finnes ikke skikkelig vei til landsbyen.

– Vi har vært heldige så langt. Maoistene kommer og går, men regjeringssoldatene har ikke vært her. Så foreløpig slipper folk å bli presset mellom de to partene, sier en lærer, som ønsker å være anonym. Mange skoleelever er kommet til og bønder fra hele området har kommet ruslende i løpet av dagen. – Selv om mange synes dette er moro, er det også en del som føler at de må møte opp. De er redde for at det skal blir bråk hvis de ikke stiller. Læreren mener at de fleste bøndene ikke skjønner så mye av appellene, de revolusjonære dansene og teaterstykkene. – Folk her har lite greie på politikk og vet nesten ingenting om maoistenes politiske program. Men det er nok en god del som kjenner seg igjen i det maoistene påpeker av urettferdighet og korrupsjon, sier han. Tydeligvis er det allikevel ikke alle som føler seg presset til å delta på maoistarrangementet. Noen kvinner jobber på et jorde et par hundre meter unna. – Vi har viktigere ting å gjøre enn å se på ungjenter som danser, sier en av dem.

Det nærmer seg kveld, og sola sender sine siste stråler utover den lille landsbyen som ligger inneklemt blant Nepals mange fjell. De fleste bøndene har gått hjem, men de

mest nysgjerrige sitter fremdeles igjen. Maoistene er i ferd med å gjøre seg klare til avmarsj. Udek deler ut ordre før de omlag 60 opprørene heiser på seg ryggsekkene med soveposer og vannflasker. Så forsvinner de i små grupper i ulike retninger. I løpet av et par minutter er de borte, oppslukt av det nepalske kveldsmørket.

Skolen skal omforme Nepal

rett på sak

bistandsaktuelt • 10/2002

KATMANDU (b-a): «Utdanning for alle» høres upolitisk og ufarlig ut. Men utdanning kan brukes som politisk våpen, sier ambassadesekretær Marit Vedeld.

– Jeg tror vi står overfor en stor og viktig omveltning, men det er vanskelig å si hvor lang tid det vil ta, sier Vedeld.

Politisk minefelt Skolens politiske rolle i Nepal er blitt stadig tydeligere denne høsten. Maoistpartiet (Peoples Party), som meldte seg ut av det etablerte politiske systemet og gikk under jorden for seks år siden, har utført en rekke sabotasjeaksjoner mot skoler og skolemyndigheter.

– Maoistene går løs på privatskolene for å vise regjeringens dårlige styringsevne, forklarer hun.

– Maoistenes krav om gratis skolegang er forståelige og har trolig bred støtte, selv om metodene ikke har det. Maoistene vil ha en fri offentlig skole for alle. Grunnskolen er offisielt gratis, men den koster i praksis likevel. Barn som ikke kan fremvise fødselsattest får eksempelvis ikke gratis skolebøker i første klasse. Det rammer de fattige, forteller Vedeld.

Fortsatt er uenigheten stor om utdanningens fokus, fagplaner og undervisning. Og maoistene er i øyeblikket lite forhandlingsvillige. 5. oktober avsatte kongen statsministeren og parlamentsvalget som skulle funnet sted i november er utsatt på ubestemt tid. Dette rammer ikke skolereformen direkte, men det gjør heller ikke situasjonen mer oversiktlig.

• I NEPAL:
ANNE HEGE SIMONSEN
Nepal har gjennomgått en skolerevolusjon. I 1951 gikk bare 900 nepalske barn på skole. I 1971 hadde tallet steget til 410.000 og i 2000 var hele 3,6 millioner – eller 80 prosent av totalen – innskrevet ved skoler. Nå skal de resterende 20 prosentene nås. Men Nepals skole-reform balanserer i et eksplosivt politisk minefelt.

Norsk støtte. Den offentlige grunnskolen skal styrkes gjennom andre fase i en reform som på byråkratspråket heter BPEP II (Basic and Primary Education Program). De som ikke får skolegang skal nås. Kvaliteten på undervisningen skal bedres. Antallet barn som faller fra skal ned. Lavkastebarn og jenter skal prioriteres. Grunnskoletilbudet skal økes fra fem til åtte år. Skoleforvaltningen skal desentraliseres.

Norge støtter reformen med 195 millioner kroner over fem år. Marit Vedeld, ambassadesekretær ved den norske ambassaden i Katmandu, er ansvarlig for håndteringen av den norske støtten.

Norge støtter Nepals omfattende skolereform med 195 millioner over fem år. Marit Vedeld er ansvarlig for å håndtere den norske støtten. Her i samtale med Meena Pandey som er tilknyttet et lokalt ressurs-senter for skoleverket.

FOTO: BJØRNULF REMME

Ambisiøs reform. Vedeld beskriver grunnskole-reformen som både ambisiøs og kompleks. Ikke minst fordi den ledes av en relativt svak forvaltning som nå forventes å gjøre et langt skritt i modernisering, og det på kort tid.

” Jeg tror vi står overfor en stor og viktig omveltning, men det er vanskelig å si hvor lang tid det vil ta.

26

– Ett spørsmål er hvor dypt reformviljen egentlig går. Alle politiske avskygninger i Nepal er enige om at skole for alle er nødvendig, men av og til tar det utrolig lang tid før det fattes beslutninger som for oss utenforstående synes åpenbare. Kanskje finnes det motsetninger vi ikke ser. Kanskje er det ikke full enighet om at lavkastebarn bør få utdanning, sier hun.

Urealistisk tusenårsmål. Utdanningsreformen i Nepal inngår i den nasjonale planen for fattigdomsbekjempelse (PRSP), som blant annet er knyttet til de internasjonale tusenårsmålene om full grunnskoleutdanning for alle innen 2015. Nepal har i sin nasjonale plan sagt at det er urealistisk å få til full skoledekning før i 2020. Vedeld mener at selv det kan være vel ambisiøst.

– I det internasjonale bistandsmiljøet har vi hatt mange slike mål på vegne av fattige land. Ofte legger vi givere lista altfor høyt, slik at de fattige landene er garantert å snuble. Vi lar dem feile igjen og igjen, fordi vi skjeler til vår egen agenda. På den andre siden trenger vi store mål for å trekke oss opp, for å ha noe å hige mot. Men å smøre skjøre utdanningssystemer tynt utover brødiskiva er kanskje ikke så effektivt når det kommer til stykket. Kanskje må man gå litt gradvis, sier Vedeld.

We Nepalis

Nepali Times 14.-20. mars 2003

How to make Nepalippan more inclusive

Sometime ago, King Gyanendra said that every Nepali should rise above “I” and begin to think as “We” instead. Implicit in the message is the belief that all of us know who we are. We must accept our power-determined identity and then learn to behave accordingly.

This certainty about the self is so ingrained in the social elite of Nepal that no questions are entertained about the basis of the definition. There is no room in it for doubts, and dissent is heresy. All must rally around the idea of “We Nepalis”. The problem with the idea of an imagined community, however, is that it must have the “other” to assert itself. There is no “us” without “them”. In the politics of identity, hatred of all other is even more important than the love of self. Hence, whenever cultural nationalism appropriates political patriotism, conflicts are inevitable.

NICK DOWNES/PROSPECT

“What we need to do is look into the root cause as to why they want to attack us.”

That seems to be what is happening in Nepal as a resurgent cultural nationalism begins to displace the Nepali political identity. If immediate steps aren’t taken to defuse the emerging crisis, there is no telling where the search for “Nepalippan” will lead Nepal.

The idea of Nepalippan isn’t new. It dates as far back as the reign of King Prithvi Narayan Shah who had to invent an identity for a country that he united. He chose to define the new entity—Gorkha Empire, later Nepal—in terms of a yam between two stones. This definition is based on the assumption of an unyielding competition between two rocks of geo-politics—one beyond the Himalaya and the other in the Ganga plains.

Between these two fixed boundaries to the north and the south King Prithvi Narayan thought he was free to move towards east and west. Thus, The Great Gorkha Emperor himself delineated the spatial features of his ambitions—mountains, hills and valleys. The plainsmen were nowhere in his picture. By the time he annexed Kathmandu Valley, its residents had been Hinduised by the

Malla kings for centuries. In addition to the mountains, Nepalpan received Hinduism as its second defining feature.

The third dimension of this new identity—Gorkha Bhasa—emerged almost automatically as the nobles from the Gorkha court began to displace the Newar aristocracy from the positions of state power in Kathmandu. These three points of reference with the king at its centre has remained the fixed form of Nepali identity for more than two centuries. Even when the Sugauli Treaty of 1816 put a sizeable number of non-Hindu plainsmen who spoke languages much older than Gorkha Bhasa, they remained outside the ambit of power-defined Nepali identity. The People's Movement tried to tinker with this, but even the constitution that made Nepali citizens sovereign for the first time in their history refrained from reframing the Nepali identity. Reverence of crown, and not the constitution, as the symbol of national unity meant that the state couldn't be secular, and the court language was lingua franca. In real terms, 1990 didn't change the basic power structure of the country. All that it did was confer political legitimacy upon the cultural hegemony of power elite.

If a class war in the name of the Maoist insurgency hadn't begun when it did, perhaps a communal confrontation between the aspiring population group and the entrenched power elite would have been inevitable. As it happened, the Maoists appropriated the agenda of cultural pluralism and may have helped avert an even more calamitous conflict. But if the insurgents desert their declared mission of creating a political identity, their fate will be much worse than that of other mainstream players of the power game.

A plural political identity has to be based on the supremacy of the constitution with a secular state and multi-lingual society as its two other nodes. Awadhi speaking Nepali Mussalmans will then not feel left out as they do now. After all, how can a Bhojpuri-speaking Christian from Parsa begin to think as "we" when her whole being is presented as the inimical "other" of Hindu, Nepali-speaking, "us" Nepalis?

So, when Subhas Rai portrays Parbati as a coy Chhetri damsel, and represents Shiva as a confident, muscular and sun-burnished Magar chieftain that is just a minor diversion. Redrawing myths is an integral part of cultural nationalism, bound as it is to an imagined past. To paraphrase Marx, if Rembrandt painted the Madonna as a Dutch peasant woman, why should Subhas Rai be censured for depicting Hindu deities in a form which is dear and familiar to him?

Pramod K Mishra (Letters, #135) questions this interpretation of art as "Nepali" or otherwise. It is the ethnocentricity of Nepalpan that is dangerous, not the imaginary recreation of Shiva and Parbati per se. So, when King Gyanendra asks us to think of "we", it should inspire us to all be inspired to make space for all of "us" within it.

Den lengste etappen Aftenopsten 17.03.03

Ekspedisjonen er lang, ekstrem, utmattende. Men etappen før start, forberedelsene, er enda lengre. Selv 50 år etter første erobring er Mount Everest en flere måneder lang jobb for Børge Ousland og Jon Gangdal.

LARS-LUDVIG RØED

82 dager tok ekspedisjonen. Forberedelsene tok ett år.

- Dessuten brukte jeg lang tid på beslutningen; om jeg skulle gjennomføre en ferd tvers over Arktis. Lang tid.

Børge Ousland drar i de gjenstridige dørhåndtakene på containeren. Den er hans egen, og den er velfyllt. Soveposer, ski, tykke jakker. Og klatrestøvler, stegjern, tau.

Det er her i containeren på Nordstrand - og i huset på nedsiden - ekspedisjonene starter. Lenge, lenge i forveien. Og det er her det kan gå galt, helt galt. Hvis forberedelsene ikke er gode nok.

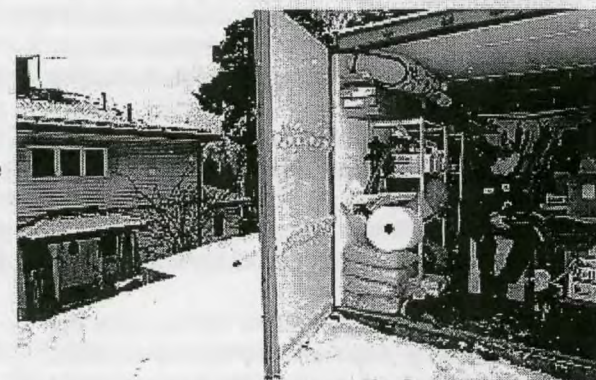
Nå planlegger han igjen. Tenker. Trener. Pakker. Han skal prøve å beseire naturen på nytt, denne gang i høyden. Børge mot fjellet. Det aller høyeste fjellet; Mount Everest.

På den andre siden av Oslo, rett under Kolsåstoppen, forbereder Jon Gangdal seg på samme oppgave. Everest. 8848 ugjestmilde meter.

På sofaen og gulvet i Jons vesle kjellerkontor ligger en del av utstyret klart.

- Jeg har småpakket et par måneder nå..

Batterier, hjelm, kniv, kamera, «og mye mekk som det er lett å glemme». Dessuten ørepropper.

I hagen på Nordstrand tar Mount Everest-ekspedisjonen til. I containeren må ingenting gå galt. Børge Ousland tenker, trener og pakker for tiden.

- En detalj, men en livsviktig detalj. På 7000 meter blåser og blafrer teltet så jævli at det er vanskelig å få noe søvn. Får du ikke sove, kan det bety forskjellen mellom å lykkes og mislykkes. Og er halsåpningen i jakka en centimeter for stor, fylles den med snø, sier Jon.

Om få dager reiser de to til Nepal. Til Kathmandu og videre til Everests fot. Sammen skal de delta i en britisk ekspedisjon som satser på å nå toppen mellom 1. og 17. mai, 50 år etter at Edmund Hillary og sherpaen Tenzing for første gang (29. mai 1953) erobret klodens høyeste punkt. Jon er en av Norges

mest erfarne klatrere, blant annet har han hatt flere 8000 meters topper under bena. Men to forsøk på Everest har mislykkes.

Vandrer med klatreefaring

Børge er klodens råeste polfarer og alenevandrer, dessuten har han solid klatreefaring. Tidligere meritter hjelper dem likevel lite når vinden hyler, når lungene gisper etter luft, når det er 40 kuldegrader i sørveggen på Everest. Det er nå, i dagene, ukene, månedene før avreise, de må gjøre hjemmeleksa si. Det er her, på hjemmebane, den viktigste og lengste etappen befinner seg.

- Kjønn på denne, sier Børge og rekker oss ryggsekken sin utenfor containeren. Sekkevekt: 35 kilo. Med dem på ryggen kan han daglig vandre timevis i løssnøen i Osloomarka. Eller kanskje løper han sekkeløs. Seks dager i uken trener Børge bortimot to timer. Jon trener med sekk bak huset, i renna i Kolsås-fjellet. Sekken er tyngre enn den han skal klatre med. Eller kanskje går han på ski. To-tre ganger i uken trener han, altså klart mindre enn Børge, men i klatremiljøet er han kjent som en av «de seige gutta». Og han feiter seg opp nå, skaffer seg en «diaré-buffer».

- Kroppen brytes ned i høyder over 5000 meter. Kunsten er å disponere riktig med kreftene, sier Jon. Som i sekken vil bære medisiner mot hjerneødem og lungeødem. Dessuten norsk toalettpapir, den nepalske varianten er ubrukelig. Obligatorisk er også nylonlapper til reparasjon av dunjakker, isøkser har en lei tendens til å lage hull i mer enn is. Vaseline og babyservietter hører med, som viktig middel mot såre rumpe. Og tannpikere og tannråd, i stor høyde er tannverk lett å få - og truende. På Jons huskeliste står 2- 300 små og store «må med»-ting.

En kunst er det også å disponere tiden før avreise. Denne torsdagsmorgen er det sponsormøte. Sted: Statkraft på Lysaker. Deltagere: Jon, Børge og Lars A. Rooth, marketing manager i Statkraft. Selskapet er hovedsponsor for Børge, og en viktig brikke i Jons sponsorpakke. Statkraft mener å se en sammenheng mellom egen virksomhet og de to karenes klatring, i egenskapene som behøves.

- Ja, hvordan lød det igjen? Spør Jon.

- Dristig, ansvarlig, engasjert, kompetent, svarer Rooth. Og bestiller et foredrag - etter hjemkomst - om denne «verdiprosessen». Jon og Børge er allerede presentert for de ansatte på et lunsjmøte. Nå skrives flere møter og arrangementer ned i Rooths og klatrernes almanakker, det skal jobbes for pengene. Og de tre blir enige om at karene skal melde seg hver tredje eller fjerde dag underveis i fjellsiden, via e-mail eller satellitttelefon, for å rapportere på bedriftens intranett. De skal også meddele seg i VG. Jon skal dessuten skrive bok, og sammen skal de lage film, her heter samarbeidspartneren TV2. Brikkene faller etter hvert på plass, møtene og e-postene er blitt mange.

Pengene avgjør

Sponsorkontakten er tidkrevende, men uunnværlig. Regnestykket er enkelt: Uten sponsorer, ingen ekspedisjon. Jakten på penger kan være det aller mest tidkrevende før en ekspedisjon. Sponsorene skal finnes, det skal utredes, tenkes, forhandles, bestemmes. Denne gang har det gått raskt, i hvert fall raskere enn ellers. Både Jon og Børge har vært ute på tur før, de kan gamet, knappene som skal trykkes på, «bomturerne er færre nå». Og kanskje like

viktig: Sponsorene kjenner Børge og Jon, vet at varene leveres. Dessuten er det ikke de største summene denne gang. 45000 dollar (ca. 400000 kroner) koster en plass i ekspedisjonen, i tillegg kommer flyreise, eget klatreutstyr, forsikringer, frikjøp av tid til forberedelser og etterarbeid. Mye penger for klatreren, adskillig mindre for et bedriftsbudsjett.

Jobben var - bokstavelig talt - tyngre da Jon Gangdal forsøkte seg på Everest første gang. Som leder for en klatregjeng på 21 personer og 15 sherpaer måtte Jon skaffe tilveie en saftig pengesum. Jobben med forberedelser var svimlende, den tok to år, første del var å plukke ut deltagerne. Da de 21 i 1994 la i vei fra Fornebu, bragte de med seg åtte tonn utstyr. Ved ankomst Kathmandu fylte de hele flyplassen med sine sekker og spann.

- Jo tidligere man bestemmer seg for å ville og skulle dra i vei, jo mer øker sjansene for å komme av gårde. Man må lage seg en forpliktelse - «dette skal vi!» Da tiltrekker man seg muligheter på en helt annen måte. Men de som drømmer om å gjennomføre noe, må også vite at andre ting må velges bort, sier Jon. Han er far til to barn, både han og familien vet hva ekspedisjoner koster.

I Børges container på Nordstrand står stadig pulken han selv utviklet til siste polferd. Et resultat av års erfaring og mange, mange tenketimer. Rund som en torpedo, spesiallaget for skruis. Med dragfester gjennom fronten, oppdrift på 220 kilo. Og her er Børges egenkonstruerte flytedrakt, med en liten, viktig detalj som ekstra lang hempe på glidelåsen. Selv ståltuppene på stavene var spesialdreid, for å bite godt nok på is.

Denne gang er nyvinningene få, han satser bare på spesiallagde frokostblandinger. Denne formiddagen sjekker Børge isteden at de nye klatrestøvlene og stegjern er i orden. Støvlene er digre, med centimetertykk isolasjon i både ytter- og innerstøvel og med gamasjer ytterst. På bordet inne i stua ligger boka «My Vertical World» og andre klatre-klassikere.

Jeg må innom dem. Den mentale treningen er viktig. Jeg forsøker å gå igjennom alt som kan skje underveis, prøver å kjenne meg sjøl. Jeg har jobbet mye med idrettspsykologen Leif-Roar Falkum. Når alt virker svart, kan du ta feil beslutning. Men hvis du har følt på disse tingene, og gir det tid, finnes det alltid en løsning, sier Børge. Han er far og ektemann og 40 år, trygg på egne evner både på tur og under forberedelser. - Jeg har vett nok til å snu i tide. - Har du glemt noe utstyr noen gang?

- Nei.

- Lovely planet!

Det trengs ingen råd. Bare reis og lær, sier Maureen (53) og Tony Wheeler (56) - reiseguruene bak bøkene Lonely Planet.

CATO VOGT-KIELLAND Dagbladet

Lørdag 22. februar 2003 11:20,
oppdatert 11:35

LONDON (Dagbladet): Dagbladet møtte Lonely Planets grunnleggere i London. For nøyaktig 30 år siden reiste Maureen og Tony Australia rundt for å selge den vesle reisehåndboka de hadde skrevet: *Across Asia on the Cheap*.

Året før - i 1972 - hadde de dratt på kryss og tvers fra England gjennom Asia til Australia.

- Vi var fullstendig blakke da vi kom til Australia, men vi hadde hatt en fantastisk tur og alle vi møtte stilte spørsmål. Slik ble den første boka unnfanget på kjøkkenbordet i Sydney, forteller Maureen.

Og i dag er Lonely Planet-bøkene storindustri:

550 ansatte utgir og oppgraderer 670 reisehåndbøker for reisemål over hele verden.

Uenige om navnet

- Vi måtte ha et navn på forlaget vi måtte etablere for å utgi *Across Asia* og Tony nynet hele tida på Joe Cockers «Space Captain». Jeg ble irritert og ba ham slutte, «...og forresten er teksten gal; det er ikke *Once while travelling across the sky/this lonely planet caught my eye*, det er *this lovely planet*», sier Maureen.

Men Tony insisterte på Lonely Planet... og det ble også navnet på forlaget.

ELSKER NEPAL: Maureen og Tony Wheeler er veldig glad i Nepal - på grunn av både storslått natur og folket som bor der. Dette bildet er tatt på 70-tallet. Foto: Privat

Flere reiser

Maureen og Tonys liv har forandret seg på disse 30 åra. Som verden for øvrig har det. Hva synes proffturistene er den største forandringen?

- De fleste steder er det forandringer, mer trafikk, mer mennesker. Men den største forandringen er jo at alle steder er blitt så mye mer tilgjengelige. For 30 år siden kunne du ikke bare hoppe på et tog eller ta et fly som tok deg dit du ville. Du måtte bruke tid, snakke med folk og planlegge. Den gang var det tusenvis av unge som dro rundt. I dag er det millioner i alle aldrer, forteller paret.

Søk utfordringer!

- Hvis dere skal gi unge mennesker i dag et råd, hva vil det bli?

- Mange unge, særlig skandinaver har jeg oppdaget, reiser til Australia. Jeg forstår det; det er på andre siden av jordkloden, samtidig som det ikke er for fremmedartet. Men Kina eller Sentral-Asia vil jo være en større utfordring. Det de må spørre seg selv om er: Hvorfor reiser jeg? Hva er det jeg vil oppleve? Det er dessverre for mange som har vært i Thailand eller Spania og ikke aner noen ting om landet de har vært i, sier Tony.

Og Maureen legger til:

- Mange turister kan være mer nysgjerrige. Men mange - særlig ungdommer - har nysgjerrigheten i blodet og oppsøker helt bevisst land og folk som er totalt forskjellige fra det de er vant med.

Nepal favoritten

- Har dere et favorittreisemål?

- Jeg er veldig glad i Nepal og Burma. Nepal på grunn av naturen og folket, og Burma fordi folket og kulturen er fantastisk. Men regimet er forferdelig, sier Maureen.

Og får støtte av Tony:

- De fleste steder har sin egen sjarm og er verdt å oppleve. Vi reiste i årevis i Asia, men de siste åra har vi gjenoppdaget Europa.

- Hvilke tanker har dere om dagens turisme?

- Det er en viktig utfordring å håndtere masseturismen og ta hensyn til utviklingsland som åpnes opp - Vietnam for eksempel - og ikke utnytte og ødelegge. Turoperatørene må spørre seg selv: *Hvordan kan vi fremme reiselysten uten å ødelegge, uten å ta med oss masseturismens negative sider?* Kulturen vil overleve uansett, den vil forandres og utvikles.

Men naturen kan ødelegges, og turistene må ikke kreve så mye at den ødelegges, sier Maureen og Tony Wheeler.